

DECIZIA Nr.222
din 2 aprilie 2015

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.69
alin.(1) lit.b) și ale art.110 alin.(1) lit.b) din Legea nr.254/2013 privind
executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de
organele judiciare în cursul procesului penal**

Publicată în Monitorul Oficial nr.380 din 02.06.2015

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Cristina Teodora Pop	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Iuliana Nedelcu.

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.69 din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, excepție ridicată de Constantin Aurelian Tudor în Dosarul nr.9.704/236/2014 al Judecătoriei Giurgiu — Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1.024 D/2014.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților, procedura de citare fiind legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care arată că excepția de neconstituționalitate este întemeiată. Se arată evoluția jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în această materie, făcându-se, mai întâi, trimitere la Hotărârea pronunțată în Cauza *Raskolnikov împotriva Rusiei*, în care instanța europeană nu a impus statelor membre asigurarea dreptului la vizită conjugală pentru persoanele aflate în executarea unei măsuri preventive privative de libertate, dar a apreciat interesul statelor semnatare în asigurarea acestui drept, iar apoi la hotărârile din 9 octombrie 2008 și 9 iulie 2013, pronunțate în cauzele *Moiseyev împotriva Rusiei* și *Varnas împotriva Lituaniei*, precum și la Hotărârea din 27 martie 2008, pronunțată în Cauza *Dixon împotriva Regatului Unit*, prin care instanța europeană a statuat că dreptul la viață intimă aparține dreptului la viață privată și se circumscrie art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și că restrângerea acestuia trebuie să fie justificată și să se facă prin asigurarea unui just echilibru între interesele concurente.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 9 octombrie 2014, pronunțată în Dosarul nr.9.704/236/2014, **Judecătoria Giurgiu — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.69 din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor private de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal**, excepție ridicată de Constantin Aurelian Tudor într-o cauză având ca obiect soluținarea contestației formulate de autorul excepției, aflat în arest preventiv, împotriva unei încheieri pronunțate de judecătorul de supraveghere a privării de libertate prin care s-a respins ca neîntemeiată plângerea referitoare la acordarea dreptului la vizită intimă formulată de către acesta.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** autorul susține că art.69 din Legea nr.254/2013, prin excluderea unei persoane aflate în arest preventiv de la dreptul la viață intimă, desființează dreptul la viață intimă și privată. Se arată că textul criticat reprezintă o agresiune asupra instituției familiei, o agresiune la starea de sănătate a celui condamnat și, mai ales, asupra soțului ce nu ispășește nicio pedeapsă. Consideră că, „în mod evident, ciclul

biologic al omului îi pretinde acestuia o anumită conduită intimă”, iar „întreruperea pentru perioade lungi de timp a vieții de familie, în sensul consumării relației matrimoniale, generează, de regulă, divorțul”.

6. **Judecătoria Giurgiu — Secția penală** opinează că dispozițiile art.69 alin.(1) lit.a) și b) din Legea nr.254/2013 sunt neconstituționale, întrucât contravin art.26 din Constituție. Instanța de judecată consideră că, dacă o persoană condamnată definitiv are dreptul la vizită intimă, cu atât mai mult o persoană privată de libertate aflată în curs de judecată are acest drept, întrucât beneficiază de prezumția de nevinovăție. În acest sens, apreciază că privarea de libertate într-o cauză nejudiciară definitiv poate dura perioade de timp mai lungi sau mai scurte, independent de conduita inculpatului, astfel că, în acest caz, persoana privată de libertate trebuie să aștepte soluționarea definitivă a dosarului pentru a putea beneficia de vizita intimă.

7. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

8. **Avocatul Poporului** consideră că dispozițiile art.69 alin.(1) lit.a) și b) din Legea nr.254/2013 sunt neconstituționale, prin raportare la prevederile constituționale ale art.26 și art.53. Astfel, apreciază că sunt de natură să aducă atingere dreptului la viață intimă, familială și privată, prin restrângerea nejustificată și disproporționată a exercitării dreptului la vizită intimă al persoanelor care nu sunt condamnate definitiv și sunt repartizate într-un regim de executare a pedepselor privative de libertate și sunt în curs de judecată în calitate de inculpați. În continuare, face referire la Hotărârea din 9 octombrie 2008, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Moiseyev împotriva Rusiei*, Hotărârea din 9 iulie 2013, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Varnas împotriva Lituaniei*, și la Cauza *Ouină împotriva Franței*, soluționată la data de 12 martie 1990 de fosta Comisie Europeană a Drepturilor Omului. De asemenea, invocă Hotărârea din 25 ianuarie 2000, pronunțată în Cauza *Ignaccolo-Zenide împotriva României*, în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că autoritățile statului trebuie să se doteze cu un arsenal juridic adecvat și suficient care să aibă ca scop îndeplinirea obligațiilor pozitive inerente asigurării respectului efectiv al vieții de familie și de protecție a vieții private, care le revin în temeiul art.8 — **Dreptul la respectarea vieții private și de familie** din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, punctul de vedere al Avocatului Poporului, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, dispozițiile art.69 din Legea nr.254/2013. Din analiza excepției de neconstituționalitate Curtea reține însă că autorul, aflat în arest preventiv, critică, în realitate, prevederile art.69 alin.(1) lit.b) și ale art.110 alin.(1) lit.b) din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.514 din 14 august 2013. În acest sens, Curtea reține că prevederile art.69 alin.(1) din Legea nr.254/2013, cuprinse în titlul III — *Executarea pedepselor privative de libertate* al acestui act normativ, reglementează condițiile ce trebuie îndeplinite cumulativ de către persoanele condamnate pentru a beneficia de dreptul la vizită intimă, arătând, în alin.(1) lit.b), că acestea nu trebuie să fie în curs de judecată în calitate de inculpat, în timp ce art.110 alin.(1) din Legea nr.254/2013, cuprins în titlul IV — *Executarea măsurilor preventive privative de libertate* al acestei legi, prevede referitor la aplicabilitatea normelor ce reglementează executarea pedepselor penale, din cuprinsul Legii nr.254/2013, în cazul executării măsurilor preventive privative de libertate, exceptarea de la dreptul la vizită intimă a persoanelor aflate în arest preventiv, situație în care se află și autorul excepției. Textele criticate au următorul cuprins:

— Art.69 alin.(1): „Pot beneficia de vizită intimă persoanele condamnate care îndeplinesc, cumulativ, următoarele condiții: [...]”

b) nu sunt în curs de judecată în calitate de inculpat;”;

— Art.110 alin.(1): „Prevederile titlului I, titlului II, precum și ale cap. II, IV—VI și IX din titlul III, în măsura în care nu contravin dispozițiilor din prezentul titlu, se aplică în mod corespunzător, cu excepția următoarelor dispoziții privind:
[...]

b) dreptul la vizită intimă, prevăzut la art.69 și la art.75 alin.(3);”.

12. Se susține că textele criticate încalcă prevederile constituționale ale art.22 referitor la dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, art.26 cu privire la viața intimă, familială și privată și art.34 privind dreptul la ocrotirea sănătății.

13. În examinarea excepției de neconstituționalitate, Curtea reține că, potrivit dispozițiilor art.202 alin.(4) din Codul de procedură penală, măsurile preventive ce pot fi dispuse în timpul urmăririi penale și al judecării sunt: reținerea, controlul judiciar, controlul judiciar pe cauțiune, arestul la domiciliu și arestarea preventivă. Conform art.209 alin.(3) din Codul de procedură penală, reținerea se poate dispune pentru cel mult 24 de ore, durată ce nu necesită asigurarea dreptului la vizită intimă, prevăzut la art.69 și la art.75 alin.(3) din Legea nr.254/2013. Referitor la durata **măsurii arestării preventive**, conform art.233 alin.(1) din Codul de procedură penală, în cursul urmăririi penale, aceasta nu poate depăși 30 de zile, putând fi prelungită în condițiile art.234 din Codul de procedură penală. Iar, potrivit art.239 alin.(1) din același cod, în cursul judecării în primă instanță, durata totală a arestării preventive a inculpatului nu poate depăși un termen rezonabil și nu poate fi mai mare decât jumătatea maximului special prevăzut de lege pentru infracțiunea care face obiectul sesizării instanței de judecată; de asemenea, conform aceluiași alin.(1), în toate cazurile, durata arestării preventive **în primă instanță nu poate depăși 5 ani**.

14. Regimul de executare a măsurilor preventive privative de libertate este reglementat în capitolele I și II ale titlului IV al Legii nr.254/2013, în cuprinsul cărora se prevede exceptarea de la dreptul de a primi vizite intime a persoanelor arestate preventiv. Acest drept este reglementat numai în favoarea persoanelor condamnate la pedepse definitive privative de libertate, așa cum rezultă din prevederile art.69 și art.110 alin.(1) lit.b) din Legea nr.254/2013. Conform acestora, două dintre condițiile ce trebuie îndeplinite cumulativ de către persoanele private de libertate sunt: **să fie condamnate definitiv și să fie repartizate într-un regim de executare a pedepselor privative de libertate și, respectiv, să nu fie în curs de judecată în calitate de inculpați (într-o altă cauză penală)**.

15. Din interpretarea coroborată a normelor anterior referite, Curtea constată că, în privința vizitelor intime, Legea nr.254/2013 prevede un regim juridic diferit pentru persoanele care execută măsura arestului preventiv, față de cel reglementat în privința persoanelor condamnate la pedepse penale definitive privative de libertate.

16. Referitor la modul de reglementare a dreptului la vizite intime, Curtea reține că legiuitorul, potrivit atribuțiilor sale constituționale, prevăzute la art.61 alin.(1) din Constituție, și în măsura de apreciere conferită de către acestea, are dreptul de a restricționa vizitele intime pentru persoanele aflate în locuri de detenție, **dar reglementarea diferită a acestui drept pentru persoane care se află în situații juridice similare este discriminatorie, dacă nu are o justificare obiectivă și rezonabilă, dacă nu are un scop legitim sau dacă nu există proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit de legiuitor prin reglementarea analizată**.

17. Raportat la excepția ridicată în prezenta cauză, Curtea constată că situația persoanelor arestate preventiv și cea a persoanelor condamnate la pedepse penale privative de libertate nu este diferită. Pe durata executării măsurilor preventive și a pedepselor definitive privative de libertate, persoanele astfel deținute se află, din perspectiva dreptului la vizite intime, în situații juridice obiectiv similare, astfel că tratamentul juridic diferit instituit prin Legea nr.254/2013 nu are ca fundament o justificare legitimă și rezonabilă. Mai mult, atât timp cât legea nu prevede criterii de evaluare a gradului de securitate privind persoana, neasigurarea dreptului la vizită intimă persoanelor arestate preventiv este discriminatorie, neîntreținând condițiile de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

18. De asemenea, în aprecierea sa, Curtea va ține cont și de faptul că durata maximă a arestării preventive, în primă instanță, este de 5 ani, aceasta reprezentând o perioadă suficient de lungă pentru ca lipsirea de dreptul la vizită intimă a persoanelor arestate preventiv să afecteze în mod substanțial relațiile de familie ale acestora și că această afectare a vieții de familie nu este justificată de limitări specifice regimului de detenție.

19. În sensul celor arătate la paragrafele 13—18 este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia analizată. Astfel, prin Hotărârea din 9 iulie 2013, pronunțată în Cauza *Varnas împotriva Lituaniei*, instanța europeană a constatat că, deși privarea de

libertate a unei persoane presupune limitări ale vieții sale private și de familie, este esențial dreptul persoanei în cauză de a menține legătura cu membrii apropiați ai familiei sale și că restricțiile referitoare la numărul vizitelor, la supravegherea acestor vizite și, dacă natura faptei săvârșite o justifică, supunerea persoanei aflate în detenție la un anumit regim de executare sau la anumite feluri ale vizitelor, constituie interferențe în dreptul la respectarea vieții private și de familie, prevăzut la art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, fără a constitui încălcări ale acestui drept (paragraful 108).

20. De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a remarcat că mai mult de jumătate din statele membre ale Consiliului Europei au prevăzut în legislația internă ***dreptul deținuților la vizite conjugale, cu limitări și restricții specifice, dar că prevederile Convenției nu trebuie interpretate în sensul că ele obligă statele semnatare să reglementeze acest fel de vizite.*** S-a arătat că acesta este un aspect cu privire la care statele părți au o largă marjă de apreciere, având libertatea de a stabili singure măsurile ce trebuie luate pentru implementarea dispozițiilor Convenției, în raport cu nevoile și resursele comunității sau ale individului. (paragraful 109).

21. Prin aceeași hotărâre, ***instanța europeană a reținut că persoanele condamnate și cele arestate se află în situații diferite, conform art.14 din Convenție (paragraful 111), dar că persoana în cauză, care a fost privată pe parcursul duratei arestului preventiv de dreptul la vizite conjugale, s-a aflat, din acest punct de vedere, într-o situație similară cu cea a persoanelor aflate în executarea unei pedepse penale privative de libertate, care beneficiau de un tratament diferit*** (paragrafele 112 și 114).

22. S-a arătat, în continuare, că o ***diferență de tratament este discriminatorie atunci când nu are o justificare obiectivă și rezonabilă sau, cu alte cuvinte, dacă nu are un scop legitim sau dacă nu există proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit de legiuitor prin reglementarea analizată,*** dar că statele beneficiază de dreptul de a aprecia dacă și în ce măsură diferențele existente între situații asemănătoare justifică un tratament diferit și că în privința regimului persoanelor condamnate și a politicii penale această marjă de apreciere a statelor este una suficient de largă (paragraful 115).

23. Tot prin hotărârea pronunțată în Cauza *Varnas împotriva Lituaniei*, instanța europeană a constatat că persoanele private de libertate înainte de a fi condamnate definitiv aveau dreptul la vizite scurte (de 2 ore) și erau total lipsite de dreptul de a primi vizite conjugale, în timp ce persoanele condamnate aflate în executarea unei pedepse penale definitive privative de libertate aveau dreptul la vizite scurte (de 4 ore) și la vizite conjugale, a căror frecvență varia în funcție de regimul de executare a pedepsei stabilit. S-a observat, în acest sens, că restricțiile referitoare la dreptul la vizită al persoanelor deținute sunt aplicabile, cu titlu general, în funcție de motivele privării de libertate a acestora și din considerente de securitate (paragraful 118). Totodată, Curtea a constatat că Recomandarea Rec (2006) 2 a Comitetului de Miniștri către statele membre ale Consiliului Europei privind regulile europene referitoare la pedeapsa închisorii, adoptată la 11 ianuarie 2006, prevede că, exceptând restricția impusă pentru o anumită perioadă de timp, de către o anumită autoritate judiciară, într-un anumit caz, persoanele private de libertate și necondamnate definitiv au dreptul de a primi vizite și de a comunica cu membrii familiei la fel ca persoanele aflate în executarea unor pedepse privative de libertate definitive (paragraful 119).

24. În același sens, prin Hotărârea din 6 iunie 2009, pronunțată în Cauza *Moiseyev împotriva Rusiei*, paragrafele 258—259, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, referitor la lipsa contactului cu vizitatorii, că persoana deținută în timpul derulării procesului penal, care a fost lipsită fizic de contactul cu vizitatorii în timpul detenției sale de 3 ani și jumătate, în lipsa unei nevoi demonstrate de izolare, cum sunt motivele de securitate, a suferit o ingerință nejustificată în dreptul la respectarea vieții private și de familie. În speța supusă soluționării, ***Curtea a statuat că perioada lungă de detenție (care era de 2 ani la data la care applicantul a solicitat pentru prima dată dreptul la vizită conjugală) i-a redus acestuia viața de familie într-o măsură ce nu poate fi justificată de limitările specifice regimului de detenție și că refuzul autorităților de a acorda deținutului dreptul la vizită conjugală a fost bazat pe considerente teoretice de securitate, dar, în egală măsură, și pe lipsa facilităților necesare, argumente ce nu pot constitui fundamente pentru pronunțarea unor soluții de către Curte*** (paragraful 121, *Moiseyev împotriva Rusiei*).

25. În consecință, instanța europeană a stabilit că restricționarea dreptului la vizite conjugale pe durata detenției fără o justificare obiectivă și rezonabilă din partea autorităților pentru diferența de tratament creată constituie o ***discriminare, ce contravine prevederilor art.14 privind interzicerea discriminării în coroborare cu cele ale art.8 referitor la dreptul la respectarea vieții private și de familie din Convenție*** (paragrafele 121 și 122).

26. Pentru aceste motive, Curtea Constituțională constată că diferența de tratament juridic referitoare la dreptul la vizite intime, așa cum aceasta este prevăzută la art.69 și art.110 alin.(1) lit.b) din Legea nr.254/2013, în reglementarea regimului executării măsurilor preventive privative de libertate, respectiv a pedepselor penale definitive, nu are o justificare obiectivă și rezonabilă și nu se bazează pe considerente de securitate a activităților desfășurate în locurile de detenție. Prin urmare, această diferență discriminează persoanele arestate preventiv în raport cu cele condamnate la pedepse penale privative de libertate, **fiind de natură a contraveni dispozițiilor art.16 din Legea fundamentală, raportate la cele ale art.26 din Constituție.**

27. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, al art.1—3, al art.11 alin.(1) lit.A. d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Constantin Aurelian Tudor în Dosarul nr.9.704/236/2014 al Judecătoriei Giurgiu — Secția penală și constată că dispozițiile art.69 alin.(1) lit.b) și ale art.110 alin.(1) lit.b) din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Judecătoriei Giurgiu — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 2 aprilie 2015.